

ANALÜÜSIMEMO

KELLELE EDASTAMISEKS: Toomas Tamsar, ETKL

Teema: Struktuurivahendite haldus Eestis

1) Demograafia ja toetustekadumise mõju avalike teenuste rahastusele

- a. Kui riigieelarve kasvab aastas samas tempos, nagu majandus üldiselt ja välistoetused kaovad, siis muude tingimuste samaks jäädes kasvab iga töötava inimese maksukoormus (kõik maksud) 2030. aastaks 700 € võrra kuus. 100 € sellest moodustab eurotoetuste kadumine.
- b. **Maksukoormuse samaks jäädes** jääks iga elaniku kohta 2030 eelarvest 320 € kuus puudu, s.o 4,8 mld € aastas (selleks, et tõusnud hinnataseme juures pakkuda samal tasemel avalikke teenuseid 2030 rahvaarvule).
- c. **Maksukoormuse kasv** (PRAXIS): Praegu läheb pensionikassasse 20 protsenti töötasust (61% sotsiaalmaksust). Et rahvapension oleks keskmise palgaga võrreldes samal tasemel kui praegu, peaks pensioniks minev osa kasvama 2020. aastaks 27 protsendile ja 2040. aastaks 31 protsendile töötasust. Kokku siis sots maksu määr oleks vastavalt 40% ja 44%!
- d. **Maksukoormuse samaks jäädes pensionid** (PRAXIS): Kui jätta pensionikindlustuse osa 20 protsendile ja riik oleks nõus endistviisi reservist peale maksma nagu praegu, peaks vanaduspensionäride arv vähenema 2040. aastaks kolmandiku võrra. Seega tuleks pensioniiga väga kiiresti tõsta.
- e. 2021 algava perioodi SV toetuste maht väheneb prognoosi kohaselt ca 1 mld € võrra.
- f. Kõigi välistoetuste summa 2014-2020 on keskmiselt 955 mln € aastas, eurotoetuste summa ca 770 mln € aastas.
- g. Eesti on 2014-2020 2586€-ga elaniku kohta enim SV toetusi saav riik.

2) Toetuste eesmärgipärasus

- a. Esimese prioriteedi „ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul“ toetusest 205 mln € e 53% on planeeritud üldhariduskoolide renoveerimiseks. **Väljundnäitajad on kaasajastatud pind m² ja toetusesaajate arv.**
- b. SV meetme „Töövõime toetamise reformi sihtrühmale tööturuteenuste ja neid toetavate teenuste arendamine, juurutamine ja osutamine, et säilitada töökohta või leida uut tööd“ **väljundnäitaja on „Osalise töövõimega inimesed, kes on saanud töövõime reformi vahendusel teenuseid“.** Sellele pannakse 160 mln € toetust (suuruselt 3. toetatav tegevus).
- c. SV meetme „Institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele“ **väljundnäitaja on toetuse saajate arv**, mis ei mööda üldse eesmärki, milleks on „Eesti teadus ja kõrgharidus on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline ja nähtav. Teadusasutuste võrk tegutseb tõhusalt ning taristu on nüüdisaegne. Eesti on atraktiivne koht teadus- ja arendustöök ning õppeks. Teadlaskarjäär on populaarne ning erasektoris on teadlaste ja inseneride osakaal suurenenud. Eesrindlikutel Eesti ettevõtetel ning TA asutustel on rahvusvahelisi kõrgtehnoloogilisi tellimusi ning nad on integreerunud rahvusvaheliste innovatsioonivõrgustikega, eriti nutika spetsialiseerumise valdkondades.“

- d. Riigikontroll toob 2014 auditi aruandes välja et **innovatsioonitoetused ei suurendanud ühelgi juhul müügitulu. 6-st toetusest vaid 3** (tehnoloogia arenduskeskuste, klastrite arendamise ja teadus- ja tehnoparkide investeringute programm) **puhul oli ettevõtete eksporti või lisandväärtust mõjutanud positiivselt.** Innovatsioonitoetuste väljundnäitajad on: „Abi saavate ettevõtete arv (kokku), sh: Toetatud ettevõtted, kes on tutvustanud turu jaoks uut toodet või teenust; Toetatud ettevõtted, kes on tutvustanud ettevõtte jaoks uut toodet või teenust“, „Erainvesteeringud kooskõlas riigi toetustega innovatsiooni või teadus- ja arendustegevuse alastele projektidele (mln €)“.
- e. Kalapüügi alalise lõpetamise toetuse eesmärk on kalapüügikvootide ja püügimahu tasakaalustamine. Eestis kasutati toetust hoopis uute laevade ostude finantseerimiseks (selleks on tegelikult moderniseerimise toetus eraldi). Teatud juhtudel kasutati soetatud laevu uuesti „lammutamistoetuse“ saamiseks.

3) Halduskulud

- a. Maaelu- ministeeriumi rakendusallas jagab toetusi PRIA 3-st fondist (1,9 mld €), Siseministeeriumi rakendusallas jagab ise toetusi 2-st fondist (0,045 mld €), Rahandusministeeriumi rakendusallas jagab 8 rakendusüksust toetusi 4-st fondist (3,5 mld €).
- b. Kõigi rakendusüksuste menetlusmaht on ca 4,5 projekti ja maksetaotlust kuus töötaja kohta, v.a Kredex, kus on 45 taotlust kuus töötaja kohta.
- c. **Taotluste arv kõigub aastate lõikes oluliselt nt 2010-2011 oli kõigis rakendusasutustes kokku 32-34 tuh taotlust ja aruannet, 2014-2015 keskmiselt 11-13 tuhat taotlust ja aruannet kokku. Töötajate arv on oluliselt stabiilsem - nt 2010 rakendusüksustes kokku 232 toetustega tegelevat inimest töö ja 2016 218 inimest.**